

KROMME RIJN CORRIDOR

De Kromme Rijnkorridor als samenhangend groengebied

De kaart laat zien dat het huidige landschap veel diverser en natuurrijker kan worden, door extensivering van het grondgebruik en herstel van kleine landschapselementen. Dit biedt ook meer mogelijkheden voor recreatie. De kaart is nadrukkelijk geen plankaart, maar geeft vooral een sfeerbeeld. De precieze begrenzing van de Kromme Rijnkorridor is indicatief. De opgenomen projecten zijn voorbeelden van hoe er in de praktijk al wordt gewerkt aan een mooier landschap.

LEGENDA

- Bos en opgaande beplanting
- Boomgaard en boomkwekerij
- Mozaïeklandschap met natuurlijke graslanden, akkers, sloten en houtsingels
- Kansen voor natte natuur
- Overige open terreinen
- Bebouwing en erf

2. CAMPUSPARK UTRECHT SCIENCE PARK

Bij het Utrecht Science Park zijn plannen voor een centraal 'Campuspark' en een 'Coutissenlandschap' langs de randen. Deze groengebieden kunnen een mooie overgang vormen tussen het stedelijk gebied van Utrecht en het landelijk gebied van de Kromme Rijnkorridor. Met nieuwe fiets- en wandelpaden, extra natuur- en landschapselementen en mogelijk ook een horecavoorziening.

3. NATUURONTWIKKELING LAGE GROND

In het landelijk gebied tussen Zeist en Bunnik ontwikkelt het Utrechts Landschap vochtige hooilanden, kruiden- en faunarijke weiden en akkers, hakhoutbosjes, houtsingels en natuurlijke slootovers. Het historische landschap wordt hersteld en de biodiversiteit krijgt een forse impuls. Dit kan een inspiratie zijn voor natuurinclusieve landbouw in het aangrenzende agrarische gebied.

4. KROMME RIJNOEVER BIJ BUNNIK

Bunnik is een fraai dorp aan de Kromme Rijn. Alleen aan de noordwestrand zijn dorp en rivier nog gescheiden door intensief gebruikte landbouwpercelen. Een groep bewoners en betrokkenen wil dit gebied als groengebied ontwikkelen en zo dorp en rivier hechter met elkaar te verbinden. Bijvoorbeeld met een voedselbos, heggen en struvelen, een landgoed, een ecologische tuinderij, kruidenrijke akkers en weiden en een nevengeul voor extra waterberging.

1. HERENBOERDERIJ NIEUW BUREVELD

Inwoners uit de regio Utrecht hebben zelf het initiatief genomen voor de realisatie van Herenboerderij Nieuw Bureveld. Gezamenlijk investeren zij in deze nieuwe vorm van landbouw. In ruil daarvoor ontvangen zij wekelijks verse groenten, fruit, eieren en (als je dat wilt) vlees, verbouwd op de eigen boerderij in de directe omgeving. Een prachtig voorbeeld van burgerparticipatie, korte ketens en duurzame en lokale voedselproductie.

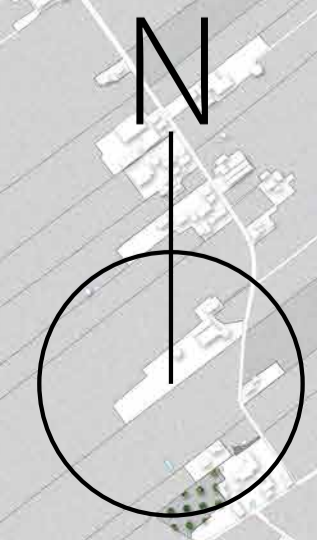
5. LANDGOED DE KLEINE BREUL

Landgoed De Kleine Breul is zo'n pareltje waar de natuurontwikkeling en de woningbouw hand in hand gaan. Met bijzonder kwaliteitsvolle delen en ecologische verbindingen naar de omgeving. Op het landgoed is plaats voor nieuwbouw die aansluit bij het historische en agrarische karakter van het landgoed. De monumentale boerderij en het voormalige landhuis zijn aanknopingspunten. De huidige eigenaar wil hierin overleg met natuurorganisaties en een plan maken voor een uniek ecolandgoed.

6. NATUURONTWIKKELING DE WOERD-RIJNDIJK

Het landgoed De Woerd bij Driebergen is recent in bezit gekomen van het Utrechts Landschap, mede dankzij een crowdfunding actie van de omwonenden. Langs de Rijndijk wil de KNVB natuurcompensatie realiseren, voor uitbreiding van haar terrein op de Heuvelrug. Zo kan een aaneengesloten natuurstapsteen ontstaan. De stroomgeulen van de Kromme Rijn in de ondergrond bieden bijzondere kansen voor natte natuur.

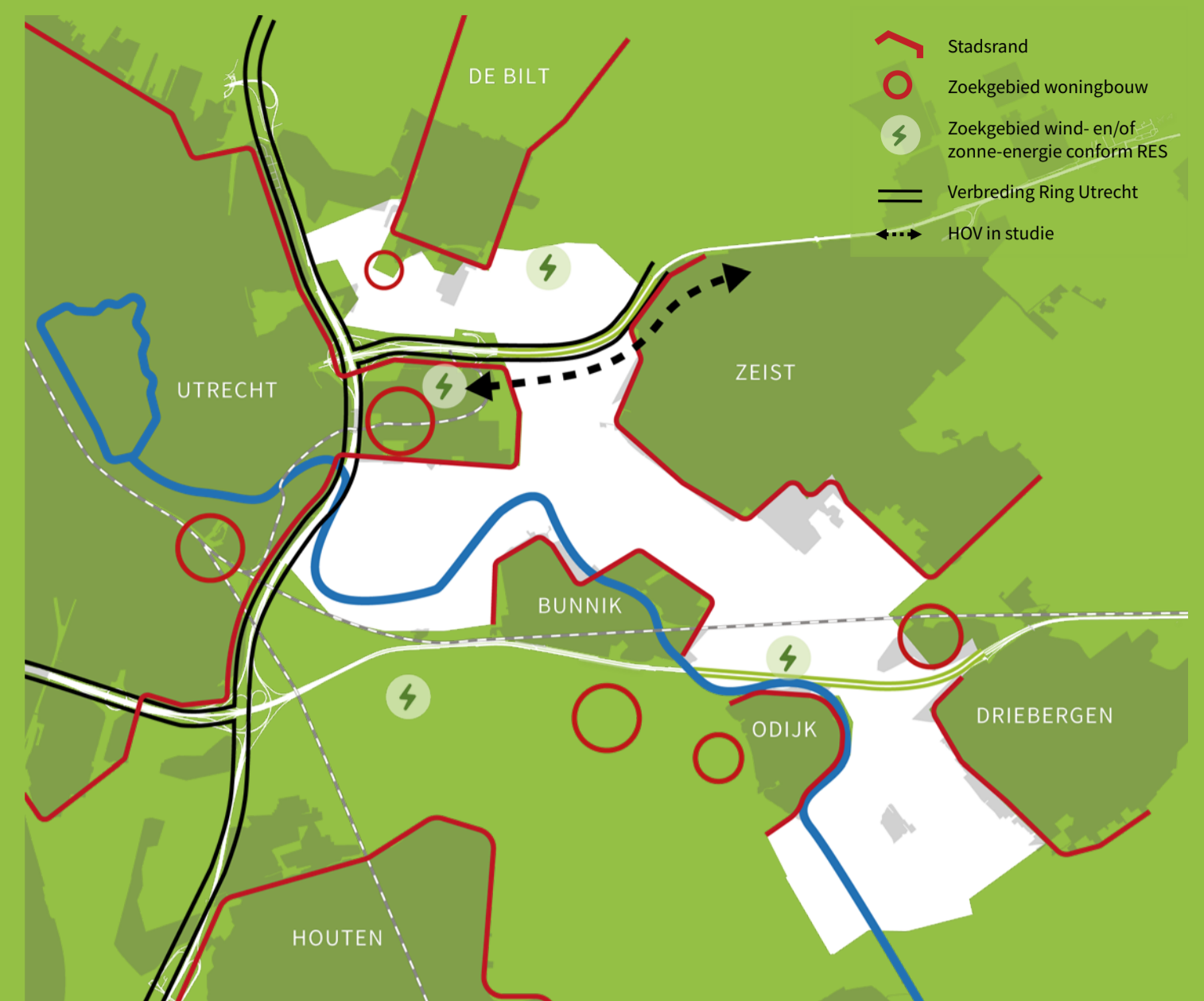

KROMME RIJN CORRIDOR

I. STEDELIJKE CONTEXT >>

De Kromme Rijnkorridor ligt ingeklemd tussen woon- en werkgebieden en wordt doorsneden door snelwegen en spoorlijnen. Het gebied staat onder grote stedelijke druk. De kaart laat zien waar plannen zijn voor woningbouw, infrastructuur, windturbines en zonnepanelen (op basis van Integraal Ruimtelijk Perspectief U16 en RES U16).

Voor de regio Utrecht geldt tot 2040 een woningbouwopgave van meer dan 100.000 woningen. Met het programma Groen Groeit Mee willen provincie en regio gelijktijdig investeren in natuur, landschap en recreatie. De Kromme Rijnkorridor verdient daarbij extra aandacht, vanwege de uitzonderlijke ecologische en cultuurhistorische kwaliteiten.

Tussen de bebouwing van Utrecht, De Bilt, Zeist, Bunnik, Odiijk en Driebergen-Rijsenburg ligt de Kromme Rijnkorridor.

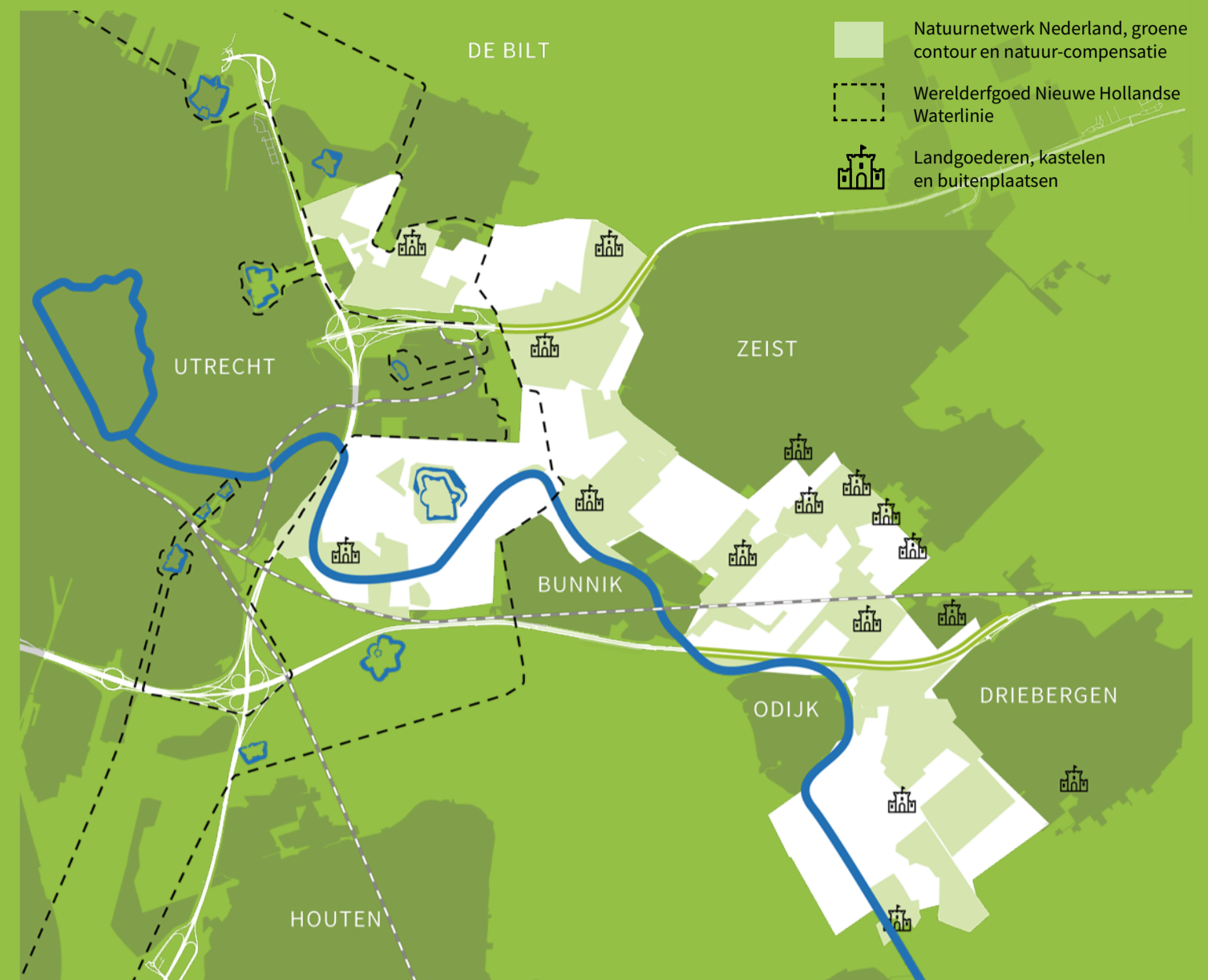
Een gevarieerd landelijk gebied met een belangrijke ecologische functie en een rijke cultuurhistorie. Ontdek met ons dit unieke landschap en zie welke kansen er liggen om dit gebied nog mooier te maken.

www.krommerijnkorridor.nl

II. BESCHERMDE GEBIEDEN >>

Grote delen van het gebied hebben al een beschermde status. In het Natuurnetwerk Nederland (NNN) staat de natuur voorop, in de groene contourengebieden zijn ook andere functies mogelijk, mits gecombineerd met natuur- en landschapsontwikkeling. Ook zijn enkele natuurcompensatiegebieden aangewezen. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is Werelderfgoed, de meeste landgoederen zijn Rijks- of gemeentelijk monument en door de provincie beschermd als 'buitenplaatsbiotop'. De Wateragenda

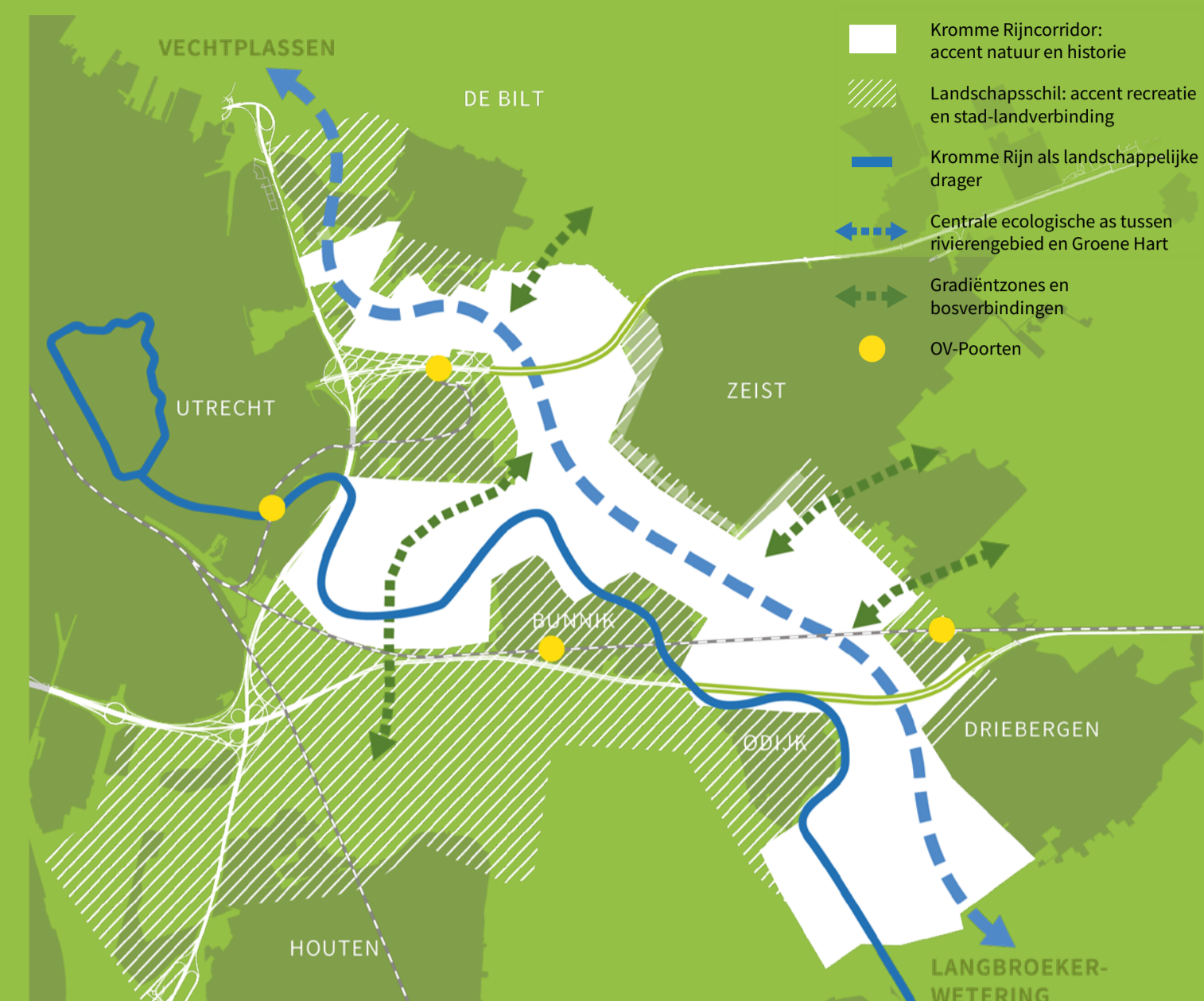
van het Hoogheemraadschap zet voor het Kromme Rijngebied en de Utrechtse Heuvelrug in op robuuste waterenheden en het versterken van natuurwaarden en biodiversiteit. Met dit beleid is het behoud van specifieke gebieden en kwaliteiten verzekerd, maar dit geldt niet voor het hele gebied, waardoor de samenhang toch aangetast kan worden. Een aanduiding als Bijzonder Provinciaal Landschap zou die samenhang kunnen borgen.

III. BEGRENZING >>

De Kromme Rijnkorridor is de rustige kern van een groter groengebied ('Linieland Kromme Rijn'). In die kern ervaar je nog het meest de landelijke sfeer en is er volop plaats voor kwetsbare natuur. Dit is bovendien een strategische ecologische verbinding. In de schil daaromheen is de stedelijke invloed al meer merkbaar en zijn geheel nieuwe landschappen ontstaan, zoals het Utrecht Science Park en het bos Nieuw Wulven bij Houten. Juist in die

schil liggen mogelijkheden voor nieuwe recreatievoorzieningen en stad-landverbindingen. In de kern moeten de rust, de natuur en het authentieke landschap bewaard blijven. Samen geven kern en schil invulling aan het regionaal beleid voor het 'Ringpark Utrecht' en een van de 'groene scheggen' uit het Groen Groeit Mee-programma.

WIE ZIJN WIJ?

Deze folder is gemaakt door het Ontwerpcollectief Zeist, als advies aan de Werkgroep Kromme Rijnkorridor en met een financiële bijdrage van het Stimuleringsfonds Creative Industrie. De werkgroep wil dat de Kromme Rijnkorridor de status krijgt van 'Bijzonder Provinciaal Landschap' en nodigt overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen uit om samen te werken aan de uitvoering van duurzame projecten.

Het Ontwerpcollectief Zeist bestaat uit Circular Landscapes, Van Ettehoven ontwerp & advies en The Outsiders.

De Werkgroep Kromme Rijnkorridor is een initiatief van betrokken burgers die zich inzetten voor het behoud van het gebied.

Wil je meer weten of zelf een bijdrage leveren aan de toekomst van de Kromme Rijnkorridor? Neem dan contact op met:

Joost van Ettehoven: jvettehoven@gmail.com
Siert de Vos: biodiversiteitw@protonmail.com

THE OUTSIDERS
julia ink

ROBUUSTE VERBINDING TUSSEN LANGBROEKERWETERING EN VECHTPLASSEN

De Kromme Rijnkorridor vormt de natuurlijke overgang van de Utrechtse Heuvelrug naar de Kromme Rijn. Daarnaast is het een strategische verbinding tussen de Langbroekerwetering en de Vechtplas. De landgoederen en forten vormen historische parels binnen die structuur. De wisselwerking tussen de gevarieerde ondergrond en de lange ontginningsgeschiedenis maakt dit een ecologische hotspot van formaat.

De Kromme Rijn is een drager van bijzondere riviernatuur, met nevengeulen, moerasoever, rivierbegeleidende bossen en soortenrijke stroomdalgraslanden op de kalkrijke oeverwallen. Deze structuur kan verder versterkt worden. Met name tussen Odiijk en Landgoed Beverveerd valt nu nog een gat, maar ook elders liggen kansen.

Tussen Kromme Rijn en Utrechtse Heuvelrug ligt een natte kwelzone. Hier lagen vroeger uitgestrekte hooi- en weilanden, afgwisseld met broekbosjes, elzensingels, essenakhoutbossen, boomgaarden en akkertjes. Door ontwatering, in-

tensivering en versnippering is veel verloren gegaan. Recente natuurprojecten laten zien dat de potenties voor herstel groot zijn. Cruciaal voor verder herstel zijn het beter benutten van het schone kwelwater, het verhogen van het waterpeil, het extensiveren van het agrarisch grondgebruik en de aanleg van extra faunapassages. De landschappelijke structuur van de landgoederen, weteringen en oude stroomgeulen biedt hiervoor goede aanknopingspunten.

In de verbindingen met de Heuvelrug is versterking gewenst van de ecologische gradiënt tussen hoog en laag en droog en nat, inclusief faunapassages. Dit gecombineerd met herstel van historische landgoederen en recreatieve verbindingen. Verder kunnen extra natuur- en landschapselementen en voedselbossen langs de dorpsranden de overgang naar het stedelijk gebied verzachten en de natuur meer de wijken inhalen.

- ### Kansen voor de natuur
- Versterking van riviernatuur langs de Kromme Rijn, met name ten zuiden van Odiijk;
  - Versterking van de verbindingfunctie van de centrale kwelzone, door extra natuurstapstenen en faunapassages, extensivering van het grondgebruik en versterking van de landschappelijke structuur van landgoederen, weteringen en stroomgeulen;
  - Ontwikkeling brede, gradiëntrijke verbindingzones met de Utrechtse Heuvelrug;
  - Ontwikkeling groene dorpsranden.

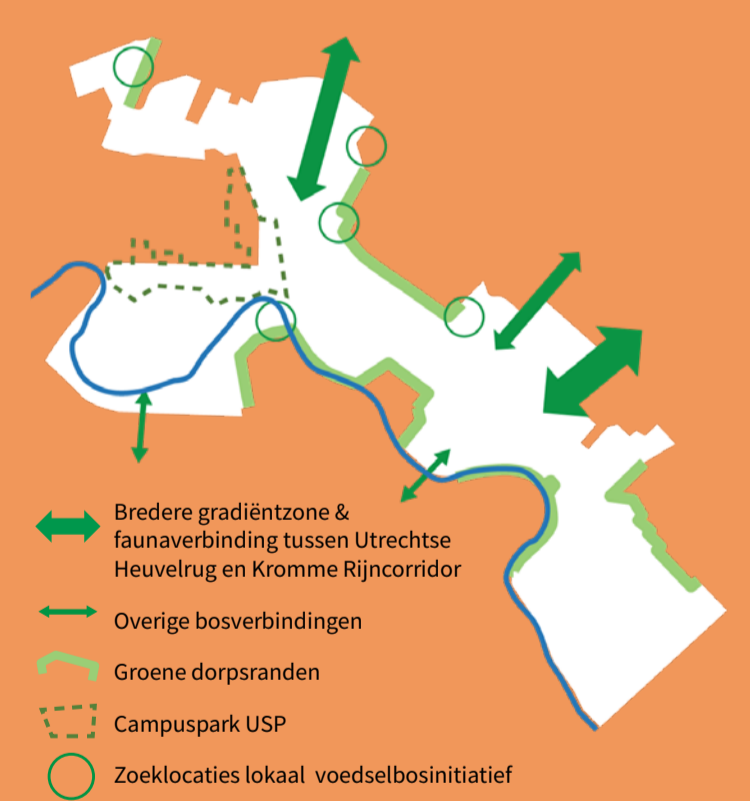
Gradiëntrijke bosverbinding en leefgebied voor otter en bever

Kwelzone als natte verbinding tussen rivierengebied en groene hart

Groene randen en robuuste verbindingen met de omgeving

MEER RUIMTE VOOR NATUUR- EN LANDSCHAPSBELEVING

De landgoederen en forten zijn verborgen parels waar je even helemaal weg bent uit de stedelijke hectiek. Behoud van natuur, historie, rust en duisternis staan hier voorop. Bij de landgoederen van het Utrechts Landschap kun je de fiets parkeren voor een rondwandeling en informatie. De voorzieningen bij de particuliere landgoederen variëren. Hier zijn in overleg met de eigenaren nog wel verbeteringen mogelijk.

Belangrijk is een goede spreiding van de toenemende recreatiedruk uit de stad. Mogelijkheden biedt het Coulissenlandschap rond het Utrecht Science Park (USP). Hier kan een gevarieerde recreatiezone ontstaan direct langs de stad, met extra fiets- en wandelpaden en horeca. Ook de dorpsranden kunnen beter worden ingericht, met natuur- en landschapselementen, educatieve voedselbossen en informatievoorziening bij belangrijke 'toegangspunten'.

Om te voorkomen dat mensen met de auto komen, is bovendien een goede OV-bereikbaarheid gewenst. De stations van Bunnik en Driebergen-Zeist en twee haltes aan de HOV-lijn naar het USP kunnen 'buitenpoorten' worden. Ook goede busdiensten zijn belangrijk. Enkele sluipwegen zouden autoluw gemaakt moeten worden.

Het fietsknooppuntennetwerk is al vrij fijnmazig, maar het wandelnetwerk kan beter. Door wandelschakels toe te voegen, bijvoorbeeld tus-

sen Zeist en Bunnik, ontstaan aantrekkelijke ommettes en krijgt het netwerk meer samenhang. Belangrijk zijn aansluitingen op de stedelijke wandel- en groenstructuur. Door een goede vormgeving en inpassing van wandelpaden kunnen dit echte 'belevingsroutes' worden en kunnen negatieve effecten op de natuur voorkomen worden.

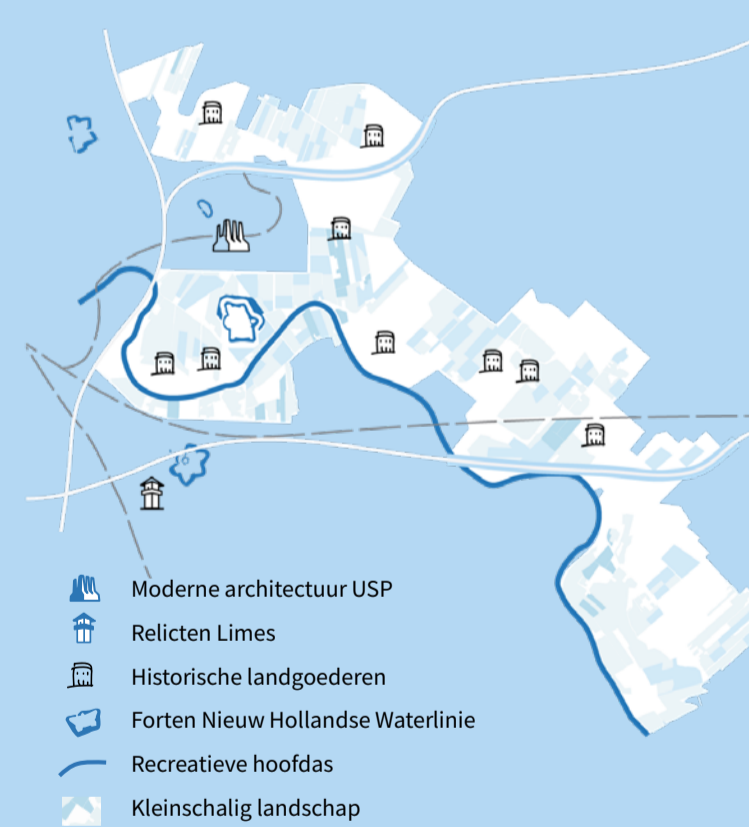
Tot slot bieden de landbouwgebieden kansen voor nieuwe vormen van agrotourisme, boerderijeducatie en burgerparticipatie. Dit kan gecombineerd worden met verdere verduurzaming van de landbouw.

- ### Kansen voor natuur- en landschapsbeleving
- Behoud van stille en duisternis in de kwetsbare landgoed- en natuurparels;
  - Ontwikkeling van randzone USP en OV-buitenpoorten voor opvang van de toenemende recreatiedruk uit de stad;
  - Extra mogelijkheden voor recreatie en natuurreductie in de dorpsranden;
  - Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van het wandelpadennetwerk;
  - Betere recreatieve ontsluiting van het agrarisch gebied.

Recreatieve zonering

Recreatieve attracties

DUURZAAM PERSPECTIEF VOOR NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW

In dit kwetsbare landschap liggen schaalvergroting en intensivering niet voor de hand. Omschakeling naar natuurinclusieve en circulaire vormen van voedselproductie biedt meer perspectief. De overheid stimuleert dit en stelt daar extra middelen voor beschikbaar. Vanuit de stad is er bovendien een toenemende vraag naar lokale producten 'met een goed verhaal', en steeds meer burgers zijn bereid daar een eerlijke prijs voor te betalen. Volop kansen dus voor de agrarische sector!

Door het intensieve gebruik vormen de landbouwgebieden nu nog ecologische barrières tussen de natuurgebieden. Bij omschakeling naar natuurinclusieve landbouw kunnen dit effectieve verbindingen worden. Dit is afhankelijk van de wensen en mogelijkheden van de agrarische bedrijven. De Agrarische Natuurvereniging Kromme Rijnstreek helpt boeren met agrarisch natuurbeheer, maar eigenlijk is meer nodig: een gebiedsgerichte aanpak, gebundelde inzet van geldstromen, gewasdiversificatie en meer samenwerking. Wij adviseren om hierover met de boeren in gesprek te gaan.

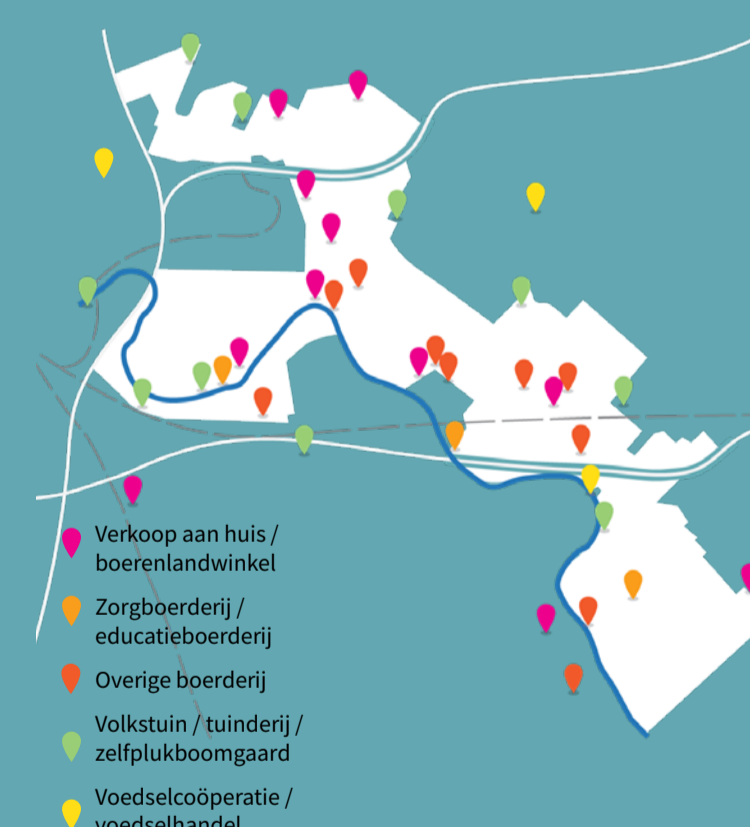
Veel bedrijven zijn al actief met nevenactiviteiten in de sfeer van zorg, educatie, horeca en eigen verwerking en verkoop. Daarnaast zijn er initiatieven als Herenboeren, nieuwe voedselbossen, voedselwallen en voedselcollectieven. De nabije stedelijke markt maakt dit een ideaal gebied voor lokale productie en korte ketens. Dit biedt ook kansen voor recreatie: denk aan boerenlandpaden, ecologische zelfpluktuinen en boerderijlogies. Belangrijk is om ketenpartners en consumenten in de stad goed te betrekken en nieuwe initiatieven actief te ondersteunen. Nu lopen initiatiefnemers nogal eens tegen allerlei bureaucratie, planologische en financiële belemmeringen aan, waardoor nieuwe plannen moeizaam van de grond komen.

- ### Kansen voor de landbouw
- Omschakeling naar natuurinclusieve landbouw;
  - Gebiedsgerichte samenwerking tussen boeren, ketenpartners en consumenten;
  - Actieve ondersteuning van nieuwe lokale voedselinitiatieven;
  - Ontwikkeling van een recreatief aantrekkelijk voedsellandschap.

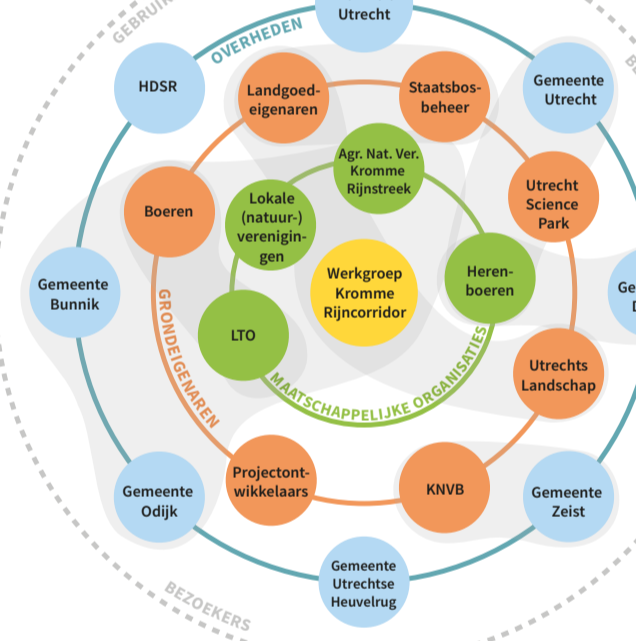
Kansen voor natuurinclusieve landbouw

Lokaal voedselnetwerk

SAMENWERKENDE PARTIJEN

Het schema laat zien welke partijen betrokken zijn.
 ■ Initiatiefnemer is de Werkgroep Kromme Rijnkorridor, een groep burgers die de kwaliteit van het gebied wil veiligstellen en samenwerking wil bevorderen tussen:
 ■ maatschappelijke organisaties,
 ■ grondeigenaren en private partijen,
 ■ overheden.

De werkgroep wil helpen om nieuwe coalities te vormen en samen concrete projecten uit te voeren. Uiteindelijk gaat het om alle bewoners, gebruikers en bezoekers van het gebied (buitending).

